

POWIAT JĘDRZEJOWSKI

**3-LETNI
POWIATOWY PROGRAM
ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
NA LATA 2021 - 2023**

**Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
w Jędrzejowie**

2021

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
I UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ	4
II ORGANIZACJA PIECZY ZASTĘPCZEJ – KOMPETENCJE I ZADANIA	9
1 PIECZA ZASTĘPCZA.....	12
2 RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA W POWIECIE JĘDRZEJOWSKIM.....	16
2.1 PROJEKTY UNIJNE REALIZOWANE PRZEZ PCPR W JĘDRZEJOWIE W RAMACH ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA TERENIE POWIATU JĘDRZEJOWSKIEGO.....	17
3 ORGANIZATOR RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ DZIAŁANIA USTAWOWE. SZCZEGÓŁOWE PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI W POWIECIE JĘDRZEJOWSKIM	20
3.1 ZADANIA KOORDYNATORA RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ.....	25
4 INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA.....	26
4.1 INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA W POWIECIE JĘDRZEJOWSKIM.....	28
5 DODATEK WYCHOWAWCZY 500+ W PIECZY ZASTĘPCZEJ.....	29
6 PROGRAM „DOBRY START” W PIECZY ZASTĘPCZEJ.....	31
III OSOBY USAMODZIELNIANE W POWIECIE JĘDRZEJOWSKIM	32
IV LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH	35
V CELE SZCZEGÓŁOWE ZADAŃ DO REALIZACJI W RAMACH 3-LETNIEGO PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ.....	36
VI ANALIZA SWOT - MOCNE I SŁABE STRONY W SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE JĘDRZEJOWSKIM.....	38
VII ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI PROGRAMU.....	40
VIII PODSUMOWANIE I WNIOSKI KOŃCOWE.....	41
IX SPIS TABEL.....	43
X SPIS SCHEMATÓW.....	44

*„Dzieci są nadzieją, która rozkwita wciąż na nowo,
projektem, który nieustannie się urzeczywistnia,
przyszłością, która pozostaje zawsze otwarta.”*

Jan Paweł II

WSTĘP

Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Jędrzejowskim opracowano w oparciu o międzyinstytucjonalną współpracę oraz propozycje ośrodków pomocy społecznej i placówek działających na rzecz pomocy dziecku i rodzinie. Opracowany program jest zgodny z kierunkami polityki prorodzinnej państwa. W celu osiągnięcia powodzenia w realizacji założonych celów, do współpracy zaproszone zostały instytucje, placówki oraz organizacje pozarządowe, które w swoich zadaniach statutowych służą pomocą rodzinie i dziecku.

Przy opracowaniu niniejszego dokumentu wykorzystano m.in.: sprawozdania rzeczowo finansowe z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz sprawozdania i informacje własne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jędrzejowie.

Celem głównym powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021 – 2023 jest rozbudowywanie, wspieranie istniejącego systemu pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej, z szczególnym uwzględnieniem pieczy rodzinnej oraz organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą.

Opracowanie i realizacja Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na trzy kolejne lata, ma na celu usprawnienie zadań nałożonych przez ustawodawcę. Program zawiera w sobie cele i kierunki działań w perspektywie trzyletniej, które będą podejmowane przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, uwzględniając przy tym potrzeby rodzin zastępczych i ich podopiecznych. Ponadto wskazuje na konieczność tworzenia nowych rodzin zastępczych zawodowych, prowadzenia szkoleń dla wszystkich rodzin zastępczych, promocję rodzicielstwa zastępczego na terenie powiatu jędrzejowskiego oraz kontynuację zapewniania specjalistycznego wsparcia dla rodzin zastępczych

Przedstawiony Program jest kontynuacją działań podjętych w dotychczas obowiązującym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Jędrzejowskim na lata 2018 -2020.

I. UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez biologicznych rodziców. Należy pamiętać, że w systemie polityki na rzecz dzieci i rodziny prawo dziecka do pieczy zastępczej jest prawem subsydiarnym wobec prawa dziecka do życia w rodzinie.

Formą najbardziej zbliżoną do naturalnego środowiska, w jakim powinno wychowywać się dziecko, są rodziny zastępcze.

Rolą systemu pieczy zastępczej (zarówno pieczy rodzinnej, jak i instytucjonalnej) jest zapewnienie dziecku bezpiecznego środowiska wychowawczego respektującego jego prawa: prawo powrotu do rodziny, utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, stabilnego środowiska wychowawczego, kształcenia, rozwoju uzdolnień oraz pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia.

W systemie pieczy zastępczej wyróżnia się pieczę zastępczą instytucjonalną i rodzinną.

Pojęcie „piecza zastępcza” zostało wprowadzone do prawa przez ustawę z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020r. poz. 821) i oznacza zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Piecza zastępcza zapewnia:

1) pracę z rodziną umożliwiającą jego powrót do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym

2) przygotowanie dziecka do:

- godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia,
- pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki,
- nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych

3) zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno- rekreacyjnych .

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadza zasady, jakimi ma się kierować sąd rodzinny , wydając orzeczenie o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej:

- umieszczenie w pieczy zastępczej powinno nastąpić po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzicom dziecka, chyba że jego dobro wymaga zapewnienia mu niezwłocznie pieczy zastępczej, -

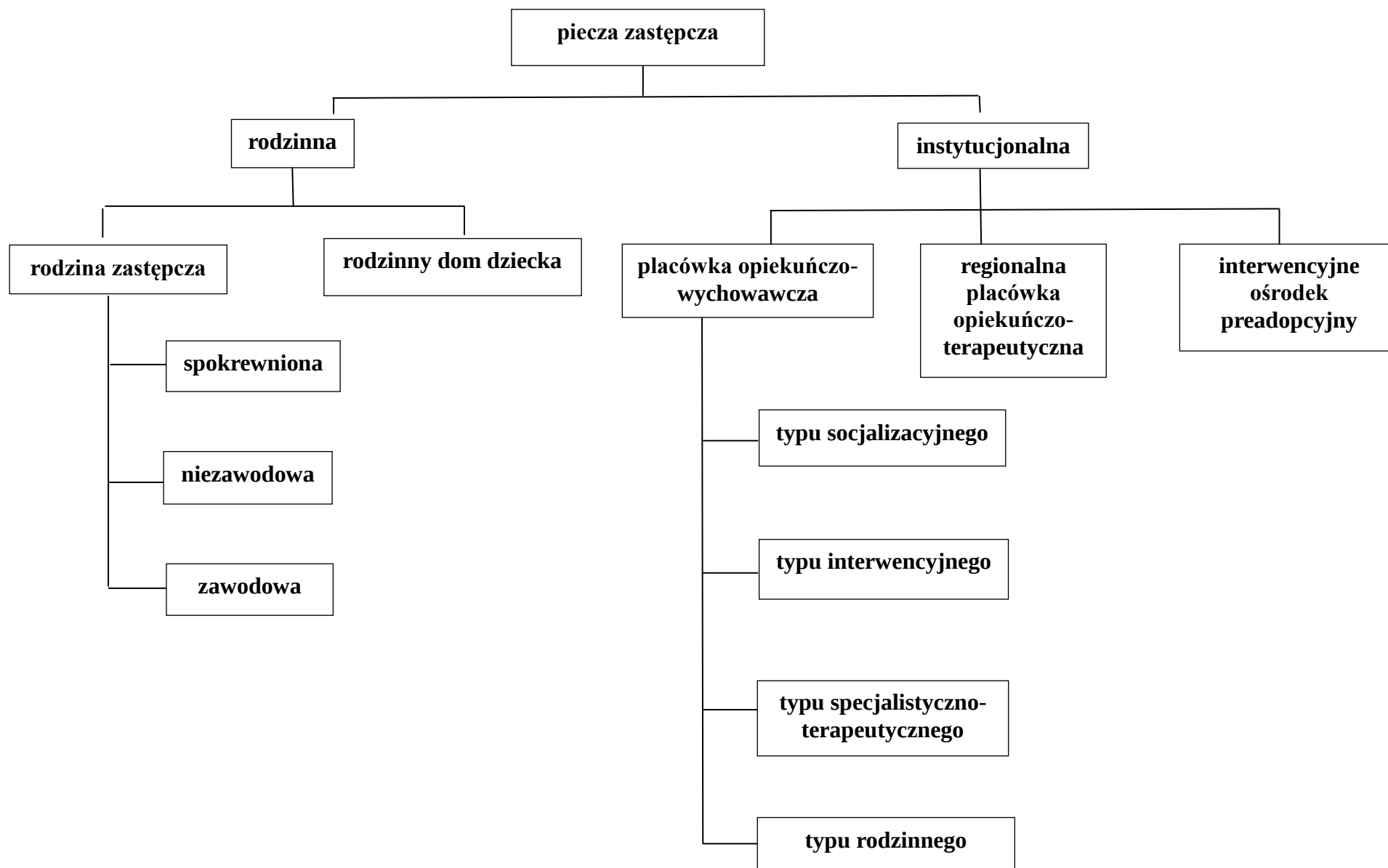
dziecko umieszcza się w pieczy zastępczej do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny albo umieszczenia go w rodzinie przysposabiającej,

- sąd umieszcza dziecko w instytucjonalnej pieczy zastępczej, jeżeli brak jest możliwości umieszczenia go w rodzinnej pieczy zastępczej lub z innych ważnych względów nie jest to zasadne,

- w miarę możliwości sąd umieszcza dziecko w pieczy zastępczej na terenie powiatu miejsca jego zamieszkania,

- rodzeństwo powinno być umieszczone w tej samej formie pieczy zastępczej, chyba że byłoby to sprzeczne z dobrem dziecka, - dziecko przebywające w pieczy zastępczej ma prawo do kontaktów z rodzicami i innymi osobami bliskim.

Schemat Nr 1 Organizacja systemu pieczy zastępczej w Polsce – formy pieczy zastępczej.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która weszła w życie 1 stycznia 2012 r., wprowadziła znaczące zmiany w systemie opieki nad dzieckiem i rodziną, w tym wyraźnie podzieliła kompetencje między samorząd gminny i powiatowy w zakresie: pracy z rodziną - co należy do zadań własnych gmin - i organizacji pieczy zastępczej – co należy do zadań własnych powiatu. Należy przypomnieć w tym miejscu, że umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej powinno być ostatecznością, po wykorzystaniu przez gminę wszystkich możliwych form wsparcia rodziny naturalnej, a celem umieszczenia dziecka w środowisku zastępczym jest stworzenie warunków pomocy i pozytywnych zmian w rodzinie, aby dziecko mogło powrócić pod opiekę rodziców. Natomiast w sytuacji, gdy jest to niemożliwe, prowadzone są działania pozwalające na przysposobienie dziecka lub przygotowanie go do samodzielnego i odpowiedzialnego życia poprzez zaspokojenie jego niezbędnych potrzeb, w szczególności emocjonalnych, rozwojowych, zdrowotnych, bytowych, społecznych i religijnych.

Jak już wspomniano, pieczę zastępczą organizuje powiat.

Zgodnie z art. 180 Ustawy do zadań własnych powiatu w kontekście pieczy zastępczej należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
- 2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- 4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
- 5) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych;
- 6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- 7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
 - a) grup wsparcia,
 - b) specjalistycznego poradnictwa;
- 8) wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;

9) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;

10) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;

11) finansowanie:

a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu;

b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne;

c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.

Zadania określone w „Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018 – 2020” przyjętego Uchwałą Nr XXXV /253/2018 Rady Powiatu w Jędrzejowie z dnia 23 kwietnia 2018r., w większości zostały zrealizowane w zakresie określonym w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

1. Każdemu dziecku pozbawionemu opieki rodzicielskiej zapewniono pieczę zastępczą w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo – wychowawczych, zarówno na terenie powiatu jędrzejowskiego, jak i na terenie innych powiatów.

2. Zatrudniono koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej do współpracy z wszystkimi funkcjonującymi na terenie powiatu jędrzejowskiego rodzinami zastępczymi.

3. Zapewniono rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkolenia mające na celu podnoszenie ich kwalifikacji oraz pomoc i wsparcie w ramach funkcjonującej grupy wsparcia.

4. Prowadzono poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne i prawne), szkolenia dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz dzieci u nich umieszczonych.

5. Organizowano szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej

6. Kwalifikowano osoby kandydujące do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej

7. Rodziny zastępcze otrzymały przysługujące świadczenia na miesięczne utrzymanie dziecka w rodzinie zastępczej.

8. Zapewniono środki na funkcjonowanie instytucjonalnej pieczy zastępczej, tj. placówek opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących na terenie Powiatu Jędrzejowskiego oraz środki finansowe związane z pokrywaniem wydatków na utrzymanie dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów.

9. Zapewniono środki na pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie dla osób usamodzielnianych oraz zapewniono wsparcie dla osób usamodzielnianych, w formie poradnictwa, pomocy w uzyskaniu zatrudnienia oraz odpowiednich warunków mieszkaniowych, poprzez funkcjonowanie mieszkań chronionych.

II ORGANIZACJA PIECZY ZASTĘPCZEJ – KOMPETENCJE I ZADANIA

Wprowadzony ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 poz. 821) system pieczy zastępczej uwzględnia trzy poziomy oddziaływania, a mianowicie:

1. Gmina
2. Powiat
3. Samorząd Województwa

- GMINA - PRACA Z RODZINĄ

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych gmina zapewnia wsparcie

Gmina zgodnie z ustawą zobowiązana jest do działań z zakresu profilaktyki rodzinnej. Jest ona realizowana przez gminne instytucje świadczące usługi na rzecz dziecka i rodziny. Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych gmina zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:

- 1) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- 2) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- 3) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- 4) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- 5) pomocy w integracji rodziny;

- 6) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- 7) dążeniu do reintegracji rodziny. Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Ustawa wprowadziła również stanowisko asystenta rodziny, który niezależnie od pracowników socjalnych pracuje bezpośrednio z rodziną. Jest on kierowany wyłącznie do rodzin, w których sytuacja dziecka małoletniego wymaga wsparcia zewnętrznego. Jego czas pracy jest elastyczny i dostosowany przede wszystkim do rytmu życia rodziny.

- POWIAT - PIECZA ZASTĘPCZA

Powiat organizuje pieczę zastępczą, tj. zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to możliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienie dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym.

Za organizację pieczy zastępczej odpowiada powiat. Do zadań powiatu (własnych i zleconych) należą w szczególności:

- a) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych,
- b) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- c) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia,
- d) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych,
- e) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia rodzinnego o zasięgu ponadgminnym,
- f) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,

- g) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania: grup wsparcia i specjalistycznego poradnictwa,
- h) wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- i) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich,
- j) prowadzenie rejestru danych rodzin zastępczych,
- k) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka,
- l) finansowanie - świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu, - pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, - prowadzenie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo- wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego,
- ł) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej z zastosowaniem systemu teleinformatycznego.

Zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej Starosta wykonuje za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Do zakresu działania powiatowego centrum pomocy rodzinie należą wszystkie sprawy z zakresu pieczy zastępczej niezastrzeżone na rzecz innych podmiotów.

- WOJEWÓDZTWO

Do zadań własnych samorządu województwa należy w szczególności:

- 1) prowadzenie interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych i regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych;
- 2) opracowywanie programów dotyczących wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, będących integralną częścią strategii rozwoju województwa;
- 3) promowanie nowych rozwiązań w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;

1 PIECZA ZASTĘPCZA

Pieczka zastępcza jest instytucją prawa rodzinnego. Ustanawiana jest w przypadku niemożności sprawowania opieki nad dziećmi przez rodziców. Celem ustanowienia pieczy zastępczej jest zapewnienie tymczasowej opieki nad dzieckiem. W przypadku, kiedy przeszkody w sprawowaniu opieki nie są tymczasowe i mają charakter trwały, rozważa się możliwość podjęcia procedury przysposobienia dziecka (adopcji). Ustanowienie pieczy zastępczej następuje przede wszystkim na podstawie postanowienia sądu rodzinnego. Jednak istnieje też inny sposób, rzadziej spotykany, ale też warty uwagi. Otóż na podstawie art. 35 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku pilnej konieczności, na wniosek lub za zgodą rodziców dziecka, możliwe jest umieszczenie dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej, na podstawie umowy zawartej między rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka a starostą właściwym ze względu na miejsce zamieszkania tej rodziny lub miejsce prowadzenia rodzinnego domu dziecka. O zawartej umowie starosta zawiadamia niezwłocznie sąd.

Pieczka zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej i instytucjonalnej.

Rodzinna pieczka zastępcza jest realizowana w dwóch formach, tj.:

- rodzina zastępcza;
- rodzinny dom dziecka.

Wyróżnia się trzy typy rodzin zastępczych:

- **Rodzina zastępcza spokrewniona** – tworzona jest przez wstępnych lub rodzeństwo dziecka, przysługują jej świadczenia finansowe na utrzymanie dziecka;
- **Rodzina zastępcza niezawodowa** – tworzona jest przez osoby, które nie są wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, przysługują jej świadczenia pieniężne na pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka, w rodzinie zastępczej niezawodowej umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa);

- **Rodzina zastępcza zawodowa** – tworzona jest przez osoby, które nie są wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, oprócz świadczenia pieniężnego na pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka otrzymuje także wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji rodziny zastępczej, w rodzinie tej umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa). Rodzina zastępcza zawodowa może działać również jako:

- **Rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego** – przyjmuje dziecko na podstawie orzeczenia sądu, w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną, na wniosek rodziców dziecka lub innej osoby, w przypadku bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie;

- **Rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna** – umieszcza się w niej w szczególności dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności oraz małoletnie matki z dziećmi.

Obok rodziny zastępczej drugą formą rodzinnej pieczy zastępczej jest **rodzinny dom dziecka**. Tworzą go małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim. W tym samym czasie może w nim przebywać nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa).

Świadczenia dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka

- Comiesięczne świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej spokrewnionej (nie mniej niż 694,00zł., oraz nie mniej niż 1052,00zł dla dzieci umieszczonych w pozostałych rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka),
- Comiesięczny dodatek na dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (nie mniej niż 211,00zł),

Inne świadczenia dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą:

- Świadczenie jednorazowe na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka.
- Świadczenie jednorazowe lub okresowe na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki.
- Dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania.

Wynagrodzenia oraz dodatki dla rodziny zastępczej zawodowej oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka.

- Wynagrodzenia dla rodziny zastępczej zawodowej (nie niższe niż 2 000 zł miesięcznie).

- Wynagrodzenia dla osób prowadzących rodzinny dom dziecka (nie niższe niż 2 000 zł miesięcznie).
- Wynagrodzenie dla rodziny zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego (nie niższe niż 2 600 zł miesięcznie).

Ostateczna wysokość otrzymywanego świadczenia zależy od ilości dzieci. Wysokości wynagrodzeń i świadczeń, określone w umowach są waloryzowane corocznie średniorocznym wskaźnikiem wzrostu wynagrodzeń określonym w ustawie budżetowej od dnia 1 kwietnia każdego roku (art. 86 ustawy).

Schemat Nr 2 Rodzinna Piecza Zastępcza zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r.

Nowelizacja ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dokonana w lipcu 2014r., wprowadziła dość istotne zmiany w funkcjonowaniu pieczy .

Zmieniło się przede wszystkim finansowanie pobytu dzieci w zakładach opiekuńczo-
leczniczych, kontrola nad rodzinami zastępczymi oraz znaczenie samorządów.

- Do zakładów opiekuńczo- wychowawczych są kierowane dzieci pozbawione opieki rodziców, które ze względu na stan zdrowia nie mogą przebywać w rodzinach zastępczych ani w placówkach opiekuńczo- wychowawczych albo wymagają specjalistycznej opieki

-Wprowadzono także obowiązek wysłuchania dziecka, jeśli tylko wiek i stopień dojrzałości dziecka na to pozwalają. Instytucje, które orzekają o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej, powinny wziąć pod uwagę zdanie i potrzeby dziecka.

- Na uregulowanie prawnej sytuacji dziecka przebywającego w pieczy zastępczej jest teraz 18 miesięcy. Dzięki temu dzieci nie będą czekały latami na rozstrzygnięcia w tej kwestii, co często skazywało je na spędzenie całego dzieciństwa w placówkach lub rodzinach zastępczych i zmniejszało szanse na adopcję.

- Zmniejszono liczbę rodzin objętych w tym samym czasie opieką koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej z 30 do 15.

- Co dwa lata należy odnawiać opinię psychologa o predyspozycjach i motywacji do podjęcia funkcji rodziny zastępczej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

- Uchylono przepisy, zgodnie z którymi dochody dzieci przebywających w pieczy zastępczej (m.in. renty rodzinne i alimenty) miały istotny wpływ na wysokość comiesięcznej pomocy finansowej.

- Zmiany upoważniają organy kontroli do podejmowania pilnych interwencji. Samorządy mają możliwość wstępu np. do rodziny zastępczej lub placówki opiekuńczej w ciągu całej doby.

Finansowanie zadań z zakresu opieki zastępczej, zarówno rodzinnej, jak i instytucjonalnej do końca 2011r. należało do zadań powiatu. Od 1 stycznia 2012 r. gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowania dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowania dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowania dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Tabela Nr 1

Partycypacja gmin w kosztach utrzymania dzieci w instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej w 2020 roku

Lp	Gmina	Placówki / koszt	Rodziny Zastępcze / koszt
1	Jędrzejów	176 682,08	85 606,47
2	Imielno	56 858,60	6 312,00
3	Sobków	57 039,15	13 157,37
4	Słupia	256 491,00	4 164,00
5	Nagłowice	17 737,72	17 922,00
6	Oksa	13 619,00	0
7	Wodzisław	48 463,44	19 520,82
8	Małogoszcz	0	45 370,63
9	Sędziszów	87 693,08	20 622,30
	RAZEM	714 584,07	212 675,59

2 RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA W POWIECIE JĘDRZEJOWSKIM

Każde dziecko potrzebuje szczególnej ochrony i pomocy ze strony osób dorosłych i środowiska rodzinnego. Rodzina jest najlepszym środowiskiem wychowawczym dla dziecka i dlatego to ona powinna być w centrum zainteresowania społeczności lokalnych. Tylko w sytuacji, kiedy dobro dziecka w rodzinie naturalnej jest zagrożone (rodzina nie spełnia swoich funkcji, jest zbyt zdegradowana, słaba, nie zapewnia dziecku oparcia, nie uczy konstruktywnych sposobów radzenia sobie w życiu) opiekę nad dzieckiem można powierzyć innej rodzinie – rodzinie zastępczej.

Umieszczając dziecko w rodzinie zastępczej należy przede wszystkim mieć na względzie jego podmiotowość i prawo do:

1. Wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowania dziecka poza rodziną – do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka;
2. Powrotu do rodziny;
3. Utrzymania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków w których sąd zakazał takich kontaktów;
4. Stabilnego środowiska wychowawczego;
5. Kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i przekonań oraz zabawy i wypoczynku;

6. Pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia;
7. Ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem;
8. Dostępu do informacji dotyczących jego pochodzenia;

Na rodzinie zastępczej lub prowadzącym rodzinny dom dziecka spoczywa obowiązek, a jednocześnie prawo wykonywania bieżącej pieczy nad dzieckiem, jego wychowania i reprezentowania, w szczególności w przedmiocie dochodzenia świadczeń przeznaczonych na zaspokajanie jego potrzeb.

2.1 PROJEKTY UNIJNE REALIZOWANE PRZEZ PCPR W JĘDRZEJOWIE W RAMACH ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA TERENIE POWIATU JĘDRZEJOWSKIEGO

Projekt partnerski pn. *„Powiat Jędrzejowski realizatorem innowacyjnych i wysokospecjalistycznych usług społecznych”* który był współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020. Priorytet IX – Włączanie społeczne i walka z ubóstwem Działanie 9.2 Ułatwienie dostępu do wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych Poddziałanie 9.2.1 Rozwój wysokiej jakości usług społecznych.

Okres realizacji projektu: 2018 – 2020

Koszty ogólne projektu **5.193.627,83 zł** w tym koszty na zadanie realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jędrzejowie **181,347,10 zł**.

W ramach Projektu realizowanego przez PCPR w Jędrzejowie skierowanego głównie do rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Jędrzejowskiego prowadzone były:

1. Aktywizacja zawodowa - indywidualne doradztwo zawodowe
2. Warsztaty w dziedzinie umiejętności wychowawczych
3. Warsztaty dotyczące zarządzania czasem
4. Wyjazd integracyjny – 7 dniowe ferie zimowe
5. Wyjazd integracyjno-edukacyjny
6. Specjalistyczne poradnictwo (prawnik, psycholog)

Głównym celem projektu było zwiększenie dostępności usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, jak również dzieci przebywających w pieczy zastępczej zagrożonych wykluczeniem społecznym. Cel

główny projektu był realizowany poprzez zwiększenie dostępności dla uczestników do specjalistycznego poradnictwa zawodowego, prawnego i psychologicznego. Wyjazd integracyjny zaplanowany był dla wzmocnienia tożsamości, więzi rodzinnych, osadzenia w tradycji i dziedzictwie. Działania podejmowane w ramach projektu skierowane były do funkcjonujących na terenie Powiatu Jędrzejowskiego rodzin zastępczych.

Kompleksowa praca z rodziną była dostosowana do potrzeb poszczególnych osób. Realizator projektu zapewnił osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą oraz wychowankom odpowiednie wsparcie specjalistyczne w postaci usług psychologicznych, prawnych, oraz w postaci wyjazdowych warsztatów dla małoletnich wychowanków i opiekunów. Powyższe wsparcie zwiększyło predyspozycje i motywacje do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz wzmocniło kompetencje, co będzie miało bezpośredni wpływ na polepszenie relacji panujących w rodzinach zastępczych. Zaplanowane działania były odpowiedzią na potrzeby i oczekiwania zgłaszane przez rodziny zastępcze oraz ich wychowanków.

b) Projekt partnerski pn. *„Razem tworzymy rodzinę – rozwój wysokiej jakości usług społecznych w Powiecie Jędrzejowskim dla rodzin i osób potrzebujących wsparcia”* w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego 2014 – 2020 dofinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, Oś Priorytetowa 9 *Włączenie społeczne i walka z ubóstwem*, Działanie 9.2 *Ułatwienie dostępu do wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych*, Poddziałanie 9.2.1 *Rozwój wysokiej jakości usług społecznych* zgodnie z umową RPSW.09.02.01-26-0094/18-00.

Okres realizacji projektu to 24 miesiące: 01.10.2019 r. – 30.09.2021 r.

Celem ogólnym w/w projektu jest rozwój i zwiększenie dostępności do wysokiej jakości usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej poprzez zwiększenie liczby miejsc świadczenia usług opiekuńczych w ramach utworzenia Placówki Dziennego Domu Pomocy, utworzenie świetlicy środowiskowej oraz objęcie osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym wsparciem w ramach Powiatowego Punktu Wsparcia Rodziny.

W ramach projektu zrealizowane będą następujące zadania:

1. Powiat Jędrzejowski / Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jędrzejowie – wsparcie prawidłowego funkcjonowania rodziny poprzez utworzenie i działalność Powiatowego

Punktu Wsparcia Rodziny (porady prawnika, psychologa, doradcy zawodowego oraz logopedy świadczone dla podopiecznych umieszczonych w pieczy zastępczej i ich środowiska, osób i rodzin pokrzywdzonych wskutek przemocy, zagrożonych przestępstwem oraz uzależnieniami dodatkowo dla osób starszych i niepełnosprawnych);

2.Gmina Oksa / Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Oksie – profilaktyka społeczna dzieci i rodzin w ramach funkcjonowania świetlicy środowiskowej (utworzenie i bieżące funkcjonowanie świetlicy środowiskowej);

3.Fundacja Perspektywy i Rozwój w Sędziszowie – utworzenie placówki Dziennego Domu Pomocy „ARKADIA+” dla 15 osób niesamodzielných, w tym starszych oraz niepełnosprawnych, z terenu Gminy Sędziszów oraz gmin ościennych; uczestnikami projektu mogą zostać również osoby, których miesięczny dochód przekracza 150% właściwego kryterium dochodowego na osobę samotnie gospodarującą bądź osobę w rodzinie zgodnie z ustawą z dnia 12.03.2004 o pomocy społecznej.

Ogólna wartość projektu wynosi **2.136.742,93 zł** z czego: **1.959.645,38 zł** jest to kwota uzyskanego dofinansowania.

c) Projekt pn. „**Wsparcie dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19**” w ramach Programu Operacyjnego, Wiedza Edukacja i Rozwój 2014-2020 Działanie 2.8 Rozwój Usług Społecznych świadczonych w środowisku lokalnym, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Powiat Jędrzejowski w dniu 23.07.2020 r., przystąpił do realizacji projektu pn. „*Wsparcie dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19*” w ramach Programu Operacyjnego, Wiedza Edukacja i Rozwój 2014-2020 Działanie 2.8 Rozwój Usług Społecznych świadczonych w środowisku lokalnym, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Projekt o którym mowa, był realizowany we współpracy Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w partnerstwie z Wojewodą Świętokrzyskim. Na terenie Powiatu Jędrzejowskiego Projekt realizowało Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jędrzejowie. Źródłem finansowania przedmiotowego projektu, były środki z rezerwy celowej budżetu państwa oraz z rezerwy celowej Europejskiego Funduszu Społecznego, przekazane samorządowi lokalnemu na podstawie umowy z Wojewodą Świętokrzyskim.

Głównym celem projektu było zapobieganie i ograniczenie negatywnych skutków wystąpienia COVID-19 w obszarze pieczy zastępczej. Realizacja celu nastąpiła poprzez wzmocnienie rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka, placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych, w zakresie bezpiecznej realizacji zadań tych podmiotów w okresie epidemii Covid-19.

Celem szczegółowym Projektu było zatem wsparcie dzieci, rodziców zastępczych i pracowników rodzinnych oraz instytucjonalnych podmiotów pieczy zastępczej w sytuacji zagrożenia epidemią choroby COVID 19 poprzez:

a) zakup wyposażenia na cele realizowania zadań w trybie zdalnego nauczania (w tym zakup laptopów); Powiat Jędrzejowski na ten cel **pozyskał kwotę 165 000,00zł** z przeznaczeniem na zakup :

- 11 laptopów dla dzieci z rodzin zastępczych
- 9 laptopów dla dzieci z Placówek Opiekuńczo- Wychowawczych Typu Rodzinnego z Małogoszcza i Miąsowej
- 35 laptopów dla dzieci z Centrum Administracyjnego Placówek dla Dzieci i Młodzieży z Nagłowic.

b) zakup środków ochrony indywidualnej i wyposażenia do bezpośredniej walki z epidemią (w tym zakup środków ochrony indywidualnej maseczek, rękawiczek, zakup środków dezynfekcyjnych); Na ten cel Powiat Jędrzejowski pozyskał kwotę **20 075,00zł** .

c) zakup wyposażenia do organizacji miejsc kwarantanny/izolacji dla dzieci z pieczy zastępczej. Na ten cel Powiat Jędrzejowski pozyskał kwotę **10 000,00zł** .

Łącznie na realizację Projektu pt. „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19” Powiat Jędrzejowski pozyskał kwotę **195 075,000 zł.**

3 ORGANIZATOR RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ DZIAŁANIA USTAWOWE.

SZCZEGÓŁOWE PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI

W POWIECIE JĘDRZEJOWSKIM

Zadaniami organizatora rodzinnej pieczy zastępczej z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej są w szczególności:

a) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,

- b) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej,
- c) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- d) zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka,
- e) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo wychowawczej typu rodzinnego,
- f) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby,
- g) zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych,
- h) organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy,
- i) współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi,
- j) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- k) zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego,
- l) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej,
- ł) prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą,
- m) przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu

dziecka,

n) zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego,

o) zapewnienie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji,

p) przedstawianie Staroście i Radzie Powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy,

r) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,

s) organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku, gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

W 2012 roku prowadzenie Organizatora na mocy Uchwały Rady Powiatu powierzone zostało Powiatowemu Zespołowi Placówek dla Dzieci i Młodzieży w Nagłowicach obecnie Centrum Administracyjnemu Pomocy dla Dzieci i Młodzieży w Nagłowicach.

Podkreślić należy, że Organizator cały czas w sposób aktywny starał się promować rodzicielstwo zastępcze i pozyskiwać nowych kandydatów.

Ważnym zadaniem realizowanym przez Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej jak i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie są cyklicznie prowadzone kampanie pozyskiwania kandydatów do prowadzenia zawodowych rodzin zastępczych oraz wspieranie rodzin funkcjonujących.

Ponadto z informacji przekazanej przez Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w Nagłowicach w latach 2018 i 2019 organizowano szereg spotkań zarówno dla dzieci z pieczy zastępczej jak i ich opiekunów np:

- cykliczne spotkania grupy wsparcia rodzin zastępczych (wymiana doświadczeń związanych ze sprawowaniem opieki nad dzieckiem)

- zajęcia z rodzinami zastępczymi "Profilaktyka zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży"

- warsztaty dla rodzin zastępczych „Dziecko w otchłani smutku- wspieranie dzieci i młodzieży z depresją”

- szkolenie dla rodzin zastępczych ”Wpływ komunikacji na wychowanie dziecka”

- konferencja w siedzibie ORPZ „ Współpraca instytucji z terenu Powiatu Jędrzejowskiego w opiece nad dzieckiem w świetle ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej”.

- szkolenie dla rodzin zastępczych „ Jak wzmacniać dziecko”.

- spotkania okolicznościowe- Andrzejki, Wigilia, Mikołajki, Dzień Dziecka, Dzień Matki

Należy również nadmienić, że ORPZ w Nagłowicach w sposób ciągły zabiega o podnoszenie kwalifikacji zatrudnionych tam koordynatorów czego przykładem są liczne kursy i szkolenia dla tej grupy pracowników.

W 2020r., ze względu na pandemię COVID 19 spotkania i zespoły były ograniczone do minimum.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jędrzejowie w oparciu o własne dane oraz dane Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Nagłowicach przedstawia sytuację z zakresu rodzicielstwa zastępczego obrazującą lata 2018 – 2020.

Tabela Nr 2 Liczba rodzin zastępczych na terenie Powiatu Jędrzejowskiego

Typ rodzinnej pieczy zastępczej	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
Rodziny zastępcze spokrewnione	49	43	42
Rodziny zastępcze niezawodowe	14	16	16
Rodziny zastępcze zawodowe	1	1	1
Razem	64	60	59

Źródło: PCPR w Jędrzejowie

Tabela Nr 3 Rodziny zastępcze ze względu na liczbę umieszczanych dzieci

Rodzinna piecza zastępcza	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
Rodziny zastępcze spokrewnione	49	43	42
z 1 przyjętym dzieckiem	33	27	26
z 2 przyjętymi dziećmi	12	11	10
z 3 przyjętymi dziećmi	4	5	6

Rodziny zastępcze niezawodowe	14	16	16
z 1 przyjętym dzieckiem	10	12	11
z 2 przyjętymi dziećmi	3	3	2
z 3 przyjętymi dziećmi i więcej	1	1	2
Rodziny zastępcze zawodowe	1	1	1
z 1 przyjętym dzieckiem	1	1	-
z 2 przyjętymi dziećmi	-	-	1
z 3 przyjętymi dziećmi	-	-	-

Źródło: PCPR w Jędrzejowie

Tabela Nr 4 Liczba dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej

Typ rodzinnej pieczy zastępczej	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
Rodziny zastępcze spokrewnione	70	66	67
Rodziny zastępcze niezawodowe	19	20	23
Rodziny zastępcze zawodowe	1	1	2
Razem	90	87	92

Źródło: PCPR w Jędrzejowie

Dane przedstawione w tabelach Nr 2,3,4 wskazują, że liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych jak i liczba rodzin zastępczych od kilku lat utrzymuje się na podobnym poziomie.

Wśród rodzin zastępczych spokrewnionych najczęściej tę funkcję sprawują babcie i dziadkowie, ewentualnie starsze rodzeństwo. Osoby, które pełnią funkcję rodziny zastępczej niezawodowej to w większości ciotki i wujkowie dzieci, a tylko w dwóch przypadkach są to zupełnie obce osoby w żaden sposób niespokrewnione z dziećmi.

Większość rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych nie

utrzymuje z nimi kontaktów lub są to kontakty sporadyczne - osobiste w formie krótkich wizyt lub telefoniczne. Niektóre osoby nie odwiedzają dzieci ze względu na fakt, iż one same nie chcą utrzymywać kontaktów z rodzicami. Pozostali utrzymują systematyczne, pozytywne kontakty, jednak ich sytuacja życiowa nie pozwala na przejęcie pełnej opieki nad synem lub córką. Na podstawie wywiadów środowiskowych sporządzonych przez ośrodki pomocy społecznej można stwierdzić, że zdecydowana większość rodziców biologicznych nie podejmuje żadnych działań w celu poprawy swojej sytuacji lub też podejmowane przez nich próby zmiany nie przynoszą oczekiwanych efektów. Rodzice biologiczni po odebraniu im dziecka kontaktują się początkowo z PCPR prosząc o pomoc w odzyskaniu dziecka ale ich zapal bardzo szybko mija. Można domniemywać, że rodzice biologiczni w wielu przypadkach po odebraniu im dziecka czują się zwolnieni z odpowiedzialności za własne dzieci. Reasumując dotychczasowe doświadczenia PCPR w kwestii dotyczącej kontaktów z rodzicami biologicznymi wskazana jest ścisła współpraca interdyscyplinarna z rodziną biologiczną, umożliwiającą powrót dzieci do środowiska naturalnego.

3.1 ZADANIA KOORDYNATORA RODZINNEJ PIELCZY ZASTĘPCZEJ

Organizator zatrudnia Koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, w celu objęcia pomocą i wsparciem rodziny zastępcze oraz prowadzących rodzinne domy dziecka. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej może objąć wsparciem i pomocą nie więcej niż 15 rodzin. Zadaniem Koordynatora jest:

- 1) udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej;
- 2) przygotowanie, we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, planu pomocy dziecku;
- 3) pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu;
- 4) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;
- 5) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- 6) udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej;
- 7) przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

Tabela Nr 5

Struktura zatrudnienia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu jędrzejowskiego

Lp	Liczba zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
1	Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Nagłowicach	5	5	4

Źródło: Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Nagłowicach

Analizując powyższą tabelę zatrudnienia koordynatorów zauważalny jest spadek w roku 2020 liczby koordynatorów. Zmiana została podyktowana przejściem na emeryturę osoby wykonującej zadania koordynatora, co z dniem 1 stycznia 2021r., zostało uzupełnione poprzez powierzenie obowiązków koordynatora osobie zatrudnionej w strukturach Centrum Administracyjnego Placówek dla Dzieci i Młodzieży w Nagłowicach.

4 INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA

Pieczka zastępcza instytucjonalna realizowana jest w ramach placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych oraz interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych. Ze względu na specyfikę, wyróżnia się następujące rodzaje placówek opiekuńczo-wychowawczych:

- typu socjalizacyjnego;
- typu interwencyjnego;
- typu specjalistyczno–terapeutycznego;
- typu rodzinnego.

Niezależnie od typu, placówka opiekuńczo-wychowawcza zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby bytowe, zdrowotne, emocjonalne, rozwojowe, społeczne i religijne, w tym zapewnia dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości. Pracownicy placówki umożliwiają także kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi oraz podejmują działania w celu powrotu dziecka do rodziny.

Placówka **typu interwencyjnego** w szczególności przyjmuje dzieci w sytuacjach wymagających natychmiastowego zapewnienia im opieki. Pobyt dziecka w placówce interwencyjnej nie może trwać dłużej niż 3 miesiące (w sytuacjach, gdy postępowanie sądowe w sprawie uregulowania sytuacji prawnej dziecka jest w toku, pobyt w placówce interwencyjnej może być przedłużony do czasu zakończenia trwającego postępowania sądowego).

Placówka **typu specjalistyczno-terapeutycznego** sprawuje opiekę nad dziećmi o indywidualnych potrzebach, w szczególności legitymującymi się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności, wymagającymi stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii, wymagającymi wyrównania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych

Placówka typu specjalistyczno-terapeutycznego zapewnia dzieciom zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym także odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne.

W placówce **typu rodzinnego** wychowują się dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się, w szczególności placówka tak umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu. W tym samym czasie w placówce tego typu może przebywać nie więcej niż 8 wychowanków.

W **regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej** są umieszczane dzieci wymagające szczególnej opieki, które ze względu na stan zdrowia wymagający stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W placówce tego typu można umieścić, w tym samym czasie, łącznie nie więcej niż 30 dzieci.

W **interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym** umieszcza się dzieci do ukończenia pierwszego roku życia, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. W ośrodku w tym samym czasie można umieścić nie więcej niż 20 dzieci.

Prowadzenie regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego należy do zadań własnych samorządu województwa.

4.1 INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA W POWIECIE JĘDRZEJOWSKIM

Na terenie Powiatu Jędrzejowskiego funkcjonuje 7 placówek opiekuńczo – wychowawczych:

- 1) Socjalizacyjna Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza nr 1 w Nagłowicach
- 2) Socjalizacyjna Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza nr 2 w Nagłowicach
- 3) Socjalizacyjna Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza nr 3 w Nagłowicach
- 4) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza nr 4 typu Socjalizacyjnego z miejscami interwencyjnymi w Nagłowicach
- 5) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza nr 5 typu Socjalizacyjnego z miejscami interwencyjnymi w Nagłowicach
- 6) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza typu Rodzinnego w Małogoszczu z 8 miejscami z czego na koniec 2020r., przebywało tam 5 wychowanków.
- 7) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza typu Rodzinnego w Miąsowej z 6 miejscami i pełną obsadą na koniec 2020r.

Ponadto na terenie Powiatu funkcjonuje 1 placówka wsparcia dziennego - Ognisko Wychowawcze „Caritas” w Jędrzejowie, prowadzone przez Caritas Diecezji Kieleckiej.

W związku z koniecznością osiągnięcia standardów przez Powiatowy Zespół Placówek Pomocy Dziecku i Rodzinie im. Ireny Mrożewskiej w Nagłowicach w zakresie opieki i wychowania (w tym również odnośnie liczby przebywających w placówce wychowanków), po uzyskaniu zgody Wojewody Świętokrzyskiego, na bazie przekształconego Powiatowego Zespołu Placówek Pomocy Dziecku i Rodzinie im. Ireny Mrożewskiej w Nagłowicach oraz w oparciu o jego majątek, od dnia 1 września 2014 r. funkcjonuje Centrum Administracyjne Placówek dla Dzieci i Młodzieży im. Ireny Mrożewskiej w Nagłowicach, które administruje pracę 5 placówek w Nagłowicach, przeznaczonych dla ogółem 61 dzieci, w tym:

- 3 placówek socjalizacyjnych dla 39 wychowanków
- 2 placówek łączących funkcje socjalizacyjne z interwencyjnymi – ogółem miejsc interwencyjnych – 8, socjalizacyjnych – 14.

Na koniec 2020r., w Centrum Administracyjnym Placówek dla Dzieci i Młodzieży w Nagłowicach łącznie przebywało 46 wychowanków.

Przy Centrum również funkcjonują Mieszkania Chronione przeznaczone dla pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych oraz pełnoletnich wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych kontynuujących naukę.

Placówki w Nagłowicach zapewniają podopiecznym proces opiekuńczo –wychowawczy, zgodny ze standardami przewidzianymi przepisami prawa oraz wyposażają ich w umiejętności

życiowe, które w perspektywie ułatwią im start w dorosłe życie, a także prowadzą działalność profilaktyczną / poradnictwo specjalistyczne /, która w konsekwencji ma doprowadzić do zmniejszenia ilości dzieci umieszczanych w różnych formach opieki zastępczej na terenie powiatu jędrzejowskiego.

Oprócz w/w placówek w Jędrzejowie przy Kościele Św. Trójcy mieści się placówka wsparcia dziennego - Ognisko Wychowawcze „Caritas”. Placówka prowadzona jest przez Caritas Diecezji Kieleckiej, jednak z uwagi na jej ponadgminny charakter (z jej działalności korzystają dzieci i młodzież dojeżdżająca do jędrzejowskich szkół średnich) oraz to, iż prowadzi działalność pożytku publicznego, co roku w drodze konkursu ofert ogłaszanego przez Zarząd Powiatu w Jędrzejowie na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej otrzymuje dotację z powiatu na wsparcie realizacji zadania pt. ***„Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom w placówce wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym, niwelowanie istniejących nieprawidłowości rozwojowych i wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie”***.

W latach 2018, 2019 oraz 2020 r. Zarząd Powiatu przekazał na działalność Ogniska kwotę po **120.000,00 zł**. Kwoty powyższe były przekazywane na zasadach określonych w umowach zawieranych pomiędzy Zarządem Powiatu a Caritasem Diecezji Kieleckiej.

W 2019 r. Ognisko Wychowawcze Caritas w Jędrzejowie otrzymało dodatkowo w trybie pozakonkursowym **3.000,00 zł** na wsparcie realizacji zadania pt.: ***„Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej poprzez organizację wypoczynku wakacyjnego dla dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych problemami społecznymi”***.

Co roku Ognisko organizuje festyny z udziałem dzieci do niego uczęszczających oraz gościnnie dzieci z okolicznych szkół i przedszkoli, na które są zapraszani rodzice tych dzieci, ucząc ich m.in. sposobów spędzania wolnego czasu ze swoimi dziećmi. Ponadto, pracownicy Ogniska na co dzień podejmują prace zarówno z samymi dziećmi, jak i ich rodzinami, realizując także programy profilaktyczno – edukacyjne i podejmując działania terapeutyczne. W 2019 r. w ramach przyznanych dotacji Ognisko zrealizowało 3 programy profilaktyczne z elementami socjoterapeutycznymi i psychokorekcyjnymi pt. *„Mocne stać będzie”, „Mówimy nie uzależnieniom” i „W mocy bez przemocy”*.

5 DODATEK WYCHOWAWCZY 500 ZŁ DLA DZIECI W PIECZY ZASTĘPCZEJ

Na każde dziecko w wieku do ukończenia 18 roku życia, umieszczone w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka oraz placówce opiekuńczo-wychowawczej, przysługuje dodatek w

wysokości świadczenia wychowawczego określonego w przepisach o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

Celem dodatku jest pokrycie wydatków związanych z zaspokojeniem podstawowych potrzeb życiowych dzieci przebywających w pieczy zastępczej.

Dodatek otrzymują zarówno osoby otrzymujące świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jak również osoby otrzymujące świadczenia na zasadach z ustawy o pomocy społecznej (art. 226 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

Średnie koszty umieszczenia dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej, są jedynie kosztami wypłaty świadczeń i wynagrodzeń, i nie zawsze pokrywają realne potrzeby dzieci. Natomiast w odniesieniu do instytucjonalnej pieczy zastępczej średnie koszty są wyliczone na podstawie katalogu kosztów wskazanych w ustawie i pokrywają pełne koszty utrzymania dziecka w placówce, tj. są składową rocznych wydatków przeznaczonych na działalność tej placówki lub ośrodka wynikająca z utrzymania dzieci z poprzedniego roku kalendarzowego, bez wydatków inwestycyjnych, powiększoną o prognozowany średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, przyjęty w ustawie budżetowej na dany rok kalendarzowy, podzielona przez liczbę miejsc w placówce lub ośrodku, ustaloną jako sumę rzeczywistej liczby dzieci w poszczególnych miesiącach poprzedniego roku kalendarzowego.

Wypłata dodatku wychowawczego dla rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka oraz placówek opiekuńczo wychowawczych - obok przysługujących im świadczeń na utrzymanie dziecka – jest pomocą w zabezpieczeniu realnych potrzeb związanych z codzienną opieką i ich wychowaniem w ramach pełnienia bieżącej pieczy zastępczej.

Poniżej przedstawione zostało wykonanie z realizacji świadczenia 500 + na terenie Powiatu Jędrzejowskiego. Należy nadmienić, że od 1 kwietnia 2016 roku – dodatek wychowawczy (w wysokości świadczenia wychowawczego) przyznawany był rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka. W przypadku placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego przyznawany był dodatek do zryczałtowanej kwoty, o którym mowa w art. 115 ust. 2a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r., o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Od 1 lipca 2019 r. dodatkowe wsparcie na dziecko w postaci dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego otrzymały także placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego, placówki opiekuńczo-wychowawcze typu interwencyjnego, placówki opiekuńczo-wychowawcze typu specjalistyczno-terapeutycznego, regionalne placówki

opiekuńczo-terapeutyczne oraz interwencyjne ośrodki preadopcyjne co ewidentnie zwiększyło wysokość środków przeznaczonych na przebywające dzieci w placówkach opiekuńczo- wychowawczych zarówno w roku 2019 jak i w roku 2020.

Tabela Nr 6

Realizacja świadczenia 500+ na terenie Powiatu Jędrzejowskiego

<i>Realizacja świadczenia 500+</i>	<i>2018 r.</i>	<i>2019 r.</i>	<i>2020 r.</i>
<i>Rodziny zastępcze</i>	447.248,00	437.676,00	440.581,00
<i>Placówki opiekuńczo-wychowawcze</i>	70. 325,00	177.903,00	294.519,00

Źródło: PCPR w Jędrzejowie

6 PROGRAM „DOBRY START” W PIECZY ZASTĘPCZEJ

Program "Dobry Start" skierowany jest także do dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, zarówno w jej formach rodzinnych, jak i instytucjonalnych (w tym w placówkach opiekuńczo-wychowawczych), a także do osób przebywających w pieczy zastępczej na podstawie art. 37 ust 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz osób usamodzielnianych na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Program „DOBRY START” jest ważnym komponentem kompleksowej i długofalowej polityki rodzinnej.

Świadczenie, zgodnie z rozporządzeniem, otrzymują wszyscy wychowankowie pieczy zastępczej do ukończenia 20 roku życia, a w przypadku osób z niepełnosprawnością – do 24 roku życia, jeśli pobierają naukę w szkole.

Tabela Nr 7

Realizację programu „Dobry Start” na terenie powiatu jędrzejowskiego przedstawia poniższa tabela.

„Dobry Start”	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Rodziny zastępcze	21 300,00	26. 100,00	27 000,00
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	14 100,00	12 300,00	12 300,00

Źródło: PCPR w Jędrzejowie

III OSOBY USAMODZIELNIANE W POWIECIE JĘDRZEJOWSKIM

Usamodzielnienie – to długotrwały proces wychowawczy, który wprowadza osobę usamodzielnianą do podjęcia samodzielnego, dojrzałego życia i integracji ze środowiskiem lokalnym. Proces usamodzielnienia rozpoczyna się na rok przed osiągnięciem pełnoletności przez osobę usamodzielnianą i w zależności od sytuacji życiowej wychowanka, może trwać najpóźniej do momentu osiągnięcia przez osobę usamodzielnianą 26 roku życia.

Dominującym problemem osób usamodzielnionych opuszczających pieczę zastępczą jest trudność w pozyskaniu mieszkania oraz odnalezienie się na rynku pracy. Główną przyczyną powyższych trudności jest bierność, niska motywacja w zakresie kształcenia i brak chęci do podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Usamodzielnieni wychowankowie mają wiele trudności w poruszaniu się po wszelkiego rodzaju instytucjach (w tym załatwianiu spraw urzędowych, regulowanie opłat, gospodarowanie domowym budżetem). Zatem zadaniem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie i Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej jest ukierunkowanie i wspieranie młodych osób opuszczających pieczę zastępczą, w celu prawidłowego ich funkcjonowania w społeczeństwie i pełnienia właściwych ról społecznych.

Osoba, która po osiągnięciu pełnoletności opuściła rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo- wychowawczą typu rodzinnego i socjalizacyjnego jest objęta pomocą mającą na celu jej życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem przez pracę socjalną, jak również przez pomoc:

- pieniężną na kontynuowanie nauki,
- pieniężną na usamodzielnienie
- pieniężną na zagospodarowanie
- w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych,
- w uzyskaniu zatrudnienia

Pomoc na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie oraz zagospodarowanie jest przyznawana osobie usamodzielnionej, która przebywała w pieczy zastępczej przez okres co najmniej :

- 3 lat- w przypadku osoby usamodzielnionej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną,
- 1 roku - w przypadku osoby usamodzielnionej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, placówkę opiekuńczo- wychowawczą.

Wsparcie udzielane pełnoletnim wychowankom opuszczającym instytucjonalną i rodzinną pieczę zastępczą regulują zapisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą i placówkę opiekuńczo-wychowawczą, zwaną dalej „osobą usamodzielnianą”, w przypadku gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu przyznaje się pomoc na:

- kontynuowanie nauki,
- usamodzielnienie,
- zagospodarowanie;

Pomoc na kontynuowanie nauki przyznaje się na czas nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25. roku życia. Wysokość przysługującej pomocy wynosi od 1 czerwca 2018 r. wynosi 526 zł miesięcznie. Pomoc na usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie jest przyznawana osobie usamodzielnianej, której miesięczny dochód nie przekracza kwoty 1200 zł, jednak w przypadku przekroczenia kryterium dochodowego ww. pomoc można przyznać, gdy jest to uzasadnione sytuacją dochodową, majątkową lub osobistą osoby usamodzielniającej się. Przyznanie pomocy na kontynuowanie nauki nie jest uzależnione od posiadanego dochodu. Wysokość pomocy na usamodzielnienie wynosi:

- w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną - nie mniej niż 3 470 zł,
- w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-wychowawczą: - nie mniej niż 6 939 zł - jeżeli

przebywała w pieczy zastępczej przez okres powyżej 3 lat,

- nie mniej niż 3 470 zł - jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres od 2 do 3 lat,

- nie mniej niż 1 735 zł - jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres poniżej 2 lat, nie krócej jednak niż przez okres roku.

Pomoc na usamodzielnienie może być wypłacona, w zależności od ustaleń indywidualnego programu usamodzielnienia, jednorazowo lub w ratach, nie później jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26 roku życia. W przypadku gdy osoba usamodzielniana otrzymuje pomoc na kontynuowanie nauki, pomoc na usamodzielnienie jest wypłacana po zakończeniu pobierania pomocy na kontynuowanie nauki.

Pomoc na kontynuowanie nauki przyznaje się osobie usamodzielnionej, jeżeli kontynuuje naukę w szkole, w zakładzie szkolenia nauczycieli, w uczelni, na kursach, jeśli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia, u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego. Tę pomoc przyznaje się na czas nauki, nie dłużej niż do ukończenia przez osobę usamodzielnioną 25 roku życia.

Wychowankom po opuszczeniu pieczy zastępczej przysługuje również pomoc na usamodzielnienie oraz zagospodarowanie mieszkania. W/w formy pomocy przyznawane są na podstawie obowiązujących przepisów. Warunkiem przyznania pomocy na kontynuowanie nauki i na usamodzielnienie jest złożenie wniosku oraz posiadanie zatwierdzonego indywidualnego programu usamodzielnienia.

Tabela Nr 8 Liczba osób i rodzaj zrealizowanej pomocy dla pełnoletnich wychowanków z rodzinnej pieczy zastępczej.

<i>Formy Pomocy</i>	<i>Rok 2018</i>	<i>Rok 2019</i>	<i>Rok 2020</i>
<i>Pomoc z tytułu kontynuacji nauki</i>	23	18	17
<i>Pomoc jednorazowa na usamodzielnienie</i>	2	9	2
<i>Pomoc rzeczowa na usamodzielnienie</i>	3	4	1

<i>Praca socjalna</i>	14	8	9
-----------------------	----	---	---

Źródło; PCPR w Jędrzejowie

Analizując dane zawarte w tabeli 6 wskazać należy, że najchętniej wybieraną formą wsparcia wychowanków jest pomoc na kontynuowanie nauki. Należy jednak zauważyć, że liczba osób zainteresowanych tą formą wsparcia ulega obniżeniu. Wynikać to może z faktu, że coraz częściej osoby pełnoletnie decydują się pozostać w rodzinie zastępczej do czasu ukończenia nauki. Wybór ten spowodowany jest m. in. wyższym świadczeniem pieniężnym, które rodzina zastępcza otrzymuje na utrzymanie takiej osoby niż comiesięczna pomoc na kontynuowanie nauki, którą otrzymywałby wychowanek po opuszczeniu rodziny. Niektórzy wychowankowie korzystają w tym samym czasie z różnych form pomocy.

IV LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH

W myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z rodziną zastępczą niezawodową spełniającą warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, posiadającą opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz co najmniej 3-letnie doświadczenie jako rodzina zastępcza, prowadzący rodzinny dom dziecka lub pełniący funkcję dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego, starosta zawiera, na wniosek tej rodziny, umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej. Ustawodawca dopuszcza także zawarcie umowy w sytuacji gdy, rodzina zastępcza niezawodowa spełnia warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, posiada pozytywną opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Umowy o utworzeniu rodziny zastępczej zawodowej zawiera się zgodnie z art. 56 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w ramach limitu rodzin zastępczych zawodowych na danych rok kalendarzowy, który jest ustalony w ramach 3-letniego powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej.

Limit rodzin zawodowych określony został na podstawie danych z rozeznania potrzeb i praktyki w zakresie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej i przedstawia się następująco:

Tabela Nr 9 Limit zawodowych rodzin zastępczych dla Powiatu Jędrzejowskiego na lata 2021-2023

<i>Forma pieczy</i>	<i>Rok 2021</i>	<i>Rok 2022</i>	<i>Rok 2023</i>
<i>Rodzina Zastępcza Zawodowa w tym</i>	1	1	1
<i>rodzina zastępcza zawodowa o charakterze pogotowia rodzinnego</i>	1	0	0

V CELE SZCZEGÓŁOWE ZADAŃ DO REALIZACJI W RAMACH 3-LETNIEGO PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ

Cel nadrzędny programu:

Celem głównym powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021 – 2023 jest rozbudowywanie, wspieranie istniejącego systemu pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej, ze szczególnym uwzględnieniem pieczy rodzinnej oraz organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą.

<i>NAZWA I OPIS CELU</i>	<i>KIERUNKI DZIAŁANIA</i>	<i>DZIAŁANIA ZAPLANOWANE DO REALIZACJI</i>
Cel szczegółowy 1 <i>Rozwój i wsparcie rodzinnej pieczy zastępczej</i>	▪ Tworzenie warunków do sprawowania rodzinnej pieczy zastępczej. ▪ Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi rodzinnej pieczy zastępczej	▪ Pozyskanie nowych rodzin zastępczych niezawodowych oraz zawodowych poprzez prowadzenie naboru kandydatów zgodnie z obowiązującymi przepisami. ▪ Zapewnienie dzieciom opieki zastępczej w rodzinach zastępczych oraz placówkach opiekuńczo – wychowawczych. ▪ Udzielanie wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą poprzez pomoc psychologiczną, pedagogiczną oraz prawną. ▪ Kontynuacja grupy wsparcia a także organizowanie spotkań integracyjnych dla

		rodzin zastępczych dającej możliwość wymiany poglądów i doświadczeń.
<i>Cel szczegółowy 2</i> Promocja rodzicielstwa zastępczego	▪Promowanie idei rodz. zastępczego. ▪Kampanie społeczne ▪Współpraca z instytucjami i organizacjami na rzecz rozwoju rodzicielstwa zastępczego .	▪ Szerzenie idei rodzicielstwa zastępczego poprzez organizowanie imprez okolicznościowych, pikników oraz różnych innych wydarzeń tematycznych o charakterze edukacyjno- promocyjnym. ▪Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat opieki zastępczej
<i>Cel szczegółowy 3</i> Wspieranie pełnoletnich wychowanków przebywających w pieczy zastępczej w ich procesie usamodzielniania	▪Objęcie wsparciem usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej. ▪Podnoszenie przez usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej kwalifikacji zawodowych oraz kompetencji społecznych.	▪Organizacja kursów zawodowych, treningów kompetencji i umiejętności społecznych. ▪Przyznawanie pomocy należnych pełnoletnim wychowankom pieczy zastępczej. ▪Umożliwienie zamieszkania usamodzielnianym wychowankom w mieszkaniach chronionych lub mieszkaniach socjalnych.
<i>Cel szczegółowy 4</i> Inicjowanie działań mających na celu umożliwienie powrotu dziecka do rodziny biologicznej.	▪ Rozwój systemu wspierania rodziny naturalnej w środowisku.	▪Konsultacje dla osób i rodzin zgłaszających problemy wychowawcze z dzieckiem. ▪Organizowanie spotkań , podejmowanie działań interdyscyplinarnych na rzecz aktywizacji rodzin naturalnych w celu powrotu dziecka do rodziny. ▪Współpraca lokalnych służb na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

VI ANALIZA SWOT - MOCNE I SŁABE STRONY SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE JĘDRZEJOWSKIM

W niniejszym „Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023” zastosowano analizę SWOT jako narzędzie do usystematyzowania mocnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń dla sfery społecznej Powiatu Jędrzejowskiego dotyczącej wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

SWOT jest techniką analityczną polegającą w najprostszej wersji na posegregowaniu posiadanych informacji w danym obszarze na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

S – mocne strony: wszystko to, co stanowi atut, przewagę, zaletę w analizowanym obszarze;

W – słabe strony: wszystko to, co stanowi słabość, barierę, wadę w analizowanym obszarze;

O – szanse: wszystko to, co stwarza szansę korzystnej zmiany w analizowanym obszarze;

T – zagrożenia: wszystko to, co stwarza w danym obszarze niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej. Zestawienie wspomnianych grup czynników ułatwia planowanie działań w danym obszarze, w tym wskazuje obszary problemowe, które w pierwszej kolejności powinny stać się przedmiotem interwencji. Liczba dzieci systematycznie umieszczanych w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej nadal jest zbyt duża, dlatego też konieczne jest podejmowanie działań przez gminy i powiat na rzecz pracy z rodziną zmierzających do utrzymania dziecka w rodzinie oraz wzrostu liczby rodzinnych form pieczy zastępczej, jako tych najbardziej przyjaznych dziecku.

Mocne Strony	Słabe strony
1. Wykwalifikowana i doświadczona kadra PCPR.	1.Brak osób chętnych do tworzenia rodzinnych form pieczy zastępczej;
2.Wystarczająca liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zatrudniona w Organizatorze Rodzinnej Pieczy zastępczej w Nagłowicach.	2.Niewystarczający poziom wymiany doświadczeń, informacji, wypracowania wspólnych projektów przez instytucje realizujące działania na rzecz dziecka i rodziny w powiecie i gminach.
3.Prowadzenie szkoleń i kwalifikacji dla kandydatów na rodziny zastępcze.	3.Brak lokali socjalnych lub komunalnych na terenie gmin dla wychowanków
4.Prowadzenie szkoleń i wsparcia funkcjonujących rodzin zastępczych.	placówek opiekuńczo-wychowawczych i

5.Dobrze funkcjonujące placówki opiekuńczo – wychowawcze w tym placówki typu rodzinnego. 6.Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy w Rodzinie. 7.Dostęp i realizacja projektów z funduszy Unii Europejskiej możliwość korzystania ze środków EFS. 8. Dostęp do specjalistycznej pomocy dla dzieci tj. psycholog, logopeda, doradca zawodowy .	rodzin zastępczych. 4.Mała ilość organizacji pozarządowych działających w zakresie pomocy dziecku i rodzinie. 5.Niska aktywność społeczna wychowanków, 6. Niska motywacja rodzin biologicznych w celu powrotu dzieci do środowiska naturalnego
Szanse	Zagrożenia
1.Pozytywna polityka prorodzinna Państwa. 2.Możliwość skuteczniejszego pozyskania kandydatów na rodziny zastępcze. 3.Prowadzenie akcji promocyjnej na rzecz rodzicielstwa zastępczego. 4.Pozyskanie środków na rzecz rozwoju rodzicielstwa zastępczego. 5.Zmiana mentalności rodzin. 6.Wsparcie rodzin naturalnych w kierunku powrotu dziecka do rodziny. 7.Usprawnienie przepływu informacji w zakresie potrzeb społeczności. 9.Uwrażliwienie władz lokalnych na problemy rodzin zastępczych. 10.Rozwój wolontariatu na rzecz dzieci i młodzieży z rodzin zastępczych.	1. Tendencja do zawierania nieformalnych związków konkubenckich. 2. Migracja ludności lokalnej. 3.Motywacja ekonomiczna w podejmowaniu roli rodziny zastępczej. 4.Brak lokali mieszkalnych dla potrzeb rodzin zastępczych i pełnoletnich wychowanków. 5. Funkcjonujący wśród społeczeństwa brak zaufania do instytucji pomocy społecznej.

VII ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI PROGRAMU

1. Wzmocnienie systemu wsparcia dla rodzin zagrożonych bezradnością opiekuńczo – wychowawczą oraz rodzin dysfunkcyjnych.
2. Zwiększenie liczby niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych.
3. Wsparcie istniejących rodzin zastępczych poprzez organizowanie specjalistycznych szkoleń mających na celu podniesienie ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, prowadzenie grup wsparcia, zapewnianie dostępu do specjalistycznej pomocy, przyznawanie dodatkowych świadczeń dla rodzin zastępczych zawodowych, oraz organizowanie pomocy wolontariuszy.
4. Kompleksowa pomoc osobom usamodzielnianym oraz większe wsparcie w realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia, w tym poprzez wsparcie rzeczowe i finansowe.
5. Wzmocnienie procesu aktywizowania osób usamodzielnianych, kontynuowania nauki, uzyskiwania kwalifikacji zawodowych oraz podejmowania pracy.
6. Zwiększenie liczby dzieci wracających z pieczy zastępczej pod opiekę rodziny biologicznej.

- MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Koordynatorem „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Jędrzejowskim na lata 2021-2023 jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

Monitoring programu będzie odbywał się na podstawie sporządzonej sprawozdawczości z wykonywania zadań oraz analizy zbieranych informacji w zakresie kierunków działań ujętych w Programie.

Informacje te przedkładane będą Radzie Powiatu w Jędrzejowie, Zarządowi Powiatu Jędrzejowskiego w corocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jędrzejowie.

Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od bieżących potrzeb.

- ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Działania zawarte w Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Jędrzejowskiego na lata 2021–2023 finansowane będą ze środków własnych powiatu w ramach rocznych planów budżetowych, samorządów gmin i powiatów ponoszących opłatę za pobyt dzieci w pieczy

zastępczej (w ramach zawartych porozumień), dotacji celowych, funduszy unijnych, środków finansowych innych podmiotów realizujących cele i zadania Programu.

VIII PODSUMOWANIE I WNIOSKI KOŃCOWE

Skuteczna pomoc dzieciom pozbawionym opieki wymaga skoordynowanego działania różnych instytucji: powiatowego centrum pomocy rodzinie, organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, ośrodków pomocy społecznej, sądu rodzinnego i nieletnich, placówek opiekuńczo-wychowawczych, szkół, przedszkoli, rodzinnych form opieki zastępczej, policji, poradni psychologiczno-pedagogicznych, oraz innych instytucji zajmujących się statutowo pomocą dziecku i rodzinie w zakresie niezbędnym do realizacji zadań wynikających z zapisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Bardzo ważną formą opieki nad dzieckiem, gdy nie może jej sprawować rodzina naturalna jest rodzicielstwo zastępcze.

Praca z dziećmi pozbawionymi rodziny naturalnej to szczególne wyzwanie wymagające wsparcia i pomocy służb odpowiedzialnych za pieczę zastępczą. Doświadczenie w pracy z rodzinami zastępczymi utwierdza Realizatorów Programu w przekonaniu, że jest to najlepsza forma pomocy dziecku, którego rodzice z różnych przyczyn nie mogą sprawować nad nim opieki.

Powiat organizuje szereg działań na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej poprzez: organizowanie lokalnych akcji promujących rodzicielstwo zastępcze, organizowanie profesjonalnych szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe, rodziny zastępcze niezawodowe.

Ponieważ rodzina zastępcza jest opieką tymczasową, ORPZ dba o to, aby dzieci miały stały kontakt z rodzicami biologicznymi, tak aby więzi emocjonalne były podtrzymywane oraz aby dzieci zawsze miały szansę powrotu do rodziny pochodzenia. Z uwagi na fakt, iż pracę z rodziną pochodzenia prowadzą ośrodki pomocy społecznej, nie bez znaczenia pozostaje zsynchronizowanie części zadań na poziomie powiatu i gminy. Wszystkie rodzinne formy pieczy zastępczej stwarzają możliwość nawiązania bliższych więzi emocjonalnych, kompensujących deficyty rozwojowe dzieci, dają możliwość właściwego przygotowania do przyszłego samodzielnego dorosłego życia jednostki w warunkach zbliżonych do rodziny naturalnej.

Cele niniejszego Programu będą realizowane przy współpracy i komunikacji pomiędzy organizacjami i instytucjami świadczącymi pomoc rodzinie i dziecku na terenie Powiatu Jędrzejowskiego. Program Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Jędrzejowskiego na lata 2021-2023 wyznacza nowe kierunki działania oraz zakłada kontynuację dotychczasowych działań uznanych za potrzebne i wartościowe. Program wskazuje również kierunki zmian prowadzonych działań, rozszerzając ofertę lub wprowadzając modyfikację w celu podniesienia ich efektywności.

Nowy okres programowania będzie stanowił wyzwanie dla jednostek organizacyjnych Powiatu Jędrzejowskiego oraz realizatorów niniejszego dokumentu, w kwestii stworzenia efektywnego i wysoce optymalnego systemu pieczy zastępczej.

IX SPIS TABEL

Tabela Nr 1 - Partycypacja gmin w kosztach utrzymania dzieci w instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej.....	15
Tabela Nr 2- Liczba rodzin zastępczych na terenie Powiatu Jędrzejowskiego w latach 2018-2020.....	23
Tabela Nr 3 - Rodziny zastępcze ze względu na liczbę umieszczanych dzieci.....	23
Tabela Nr 4 - Liczba dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej.....	24
Tabela Nr 5 - Struktura zatrudnienia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.....	26
Tabela Nr 6 - Realizacja świadczenia 500+ na terenie Powiatu Jędrzejowskiego.....	31
Tabela Nr 7 - Realizacja Programu "Dobry Start" na terenie Powiatu Jędrzejowskiego.....	32
Tabela Nr 8 - Liczba osób i rodzaj zrealizowanej pomocy dla pełnoletnich wychowanków z rodzinnej pieczy zastępczej.....	34
Tabela Nr 9 - Limit rodzin zastępczych dla Powiatu Jędrzejowskiego na lata 2021-2023.....	36

X. SPIS SCHEMATÓW

Schemat Nr 1 - Organizacja systemu pieczy zastępczej w Polsce- formy pieczy zastępczej...6

Schemat Nr 2 - Rodzinna piecza zastępcza zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011r.....14

Opracowała:
Marzena Hajduszkiewicz
starszy specjalista pracy z rodziną
PCPR w Jędrzejowie

Zatwierdził:
Dyrektor
PCPR w Jędrzejowie
Tomasz Kowalski

